

Andy MALENGIER

Tuin- en landschapsarchitect

Meerdere in elkaar overlopende werkmanshuisjes in het niet bepaald schilderachtige Wervik, de tabakstad van weleer. Aan de achterzijde staan we onverwachts in een tuin die wel de toegang tot een andere wereld lijkt. Dit is de werkplek van tuin- en landschapsarchitect Andy MALENGIER, in wiens werk stilte en contemplatie een centrale plaats innemen.

‘Water, gras en bomen zijn de ingrediënten van de stilte’

Erik DE SMET

Landschapsarchitectuur is een vaak onderschatte kunstvorm. Voor Andy MALENGIER begon het met het ontwerpen van begraafplaatsen. Al vanaf zijn jonge jaren fascineren ze hem. „Toen ik tien was, zag ik de film *Doctor Zhivago*, waarin een rouwstoet door een besneeuwd landschap trekt, de toppen van de Oeral op de achtergrond. Dat maakte grote indruk. Als we in een overweldigende natuur zouden leven, was mijn beroep niet nodig.”

– Welke mensen doen een beroep op een tuin- en landschapsarchitect?

Ik werk voor particulieren zowel als voor semipublieke opdrachtgevers. Neem nu rusthuizen. Zeker in die omgeving hebben mensen recht op schoonheid. Voor steden en gemeenten ontwerp ik begraafplaatsen en richt ik dorpskernen opnieuw in. Een van mijn eerste grote opdrachten was de Parkbegraafplaats, ontworpen in dienst van de stad Wervik. Dat plan viel toenmalig museumdirecteur Jan Hoet op, die me in 2000 vroeg om in het kader van de tentoonstelling *Epifanie. Actuele kunst en religie* iets te doen met het kerkhof van de Parkabdij. Begraafplaatsen zijn een constante in mijn werk. De mens staat daarbij centraal. Op het moment van diepe droefheid heeft hij nood aan schoonheid. Iedere mens is uniek. Afscheid nemen moet dus in alle waardigheid gebeuren.

– Waar haalt u uw inspiratie?

Uit de meest elementaire bouwstenen van de natuur, cellen bijvoorbeeld. Het microscopisch kleine. Ik baseer me graag op het werk van de natuurkundige Ernst Haeckel (1834-1919), die wonderlijke natuurelementen bestudeerde onder de microscoop. Gebruikt de kunstenaar dat soort basisvormen in zijn ontwerp, dan ervaart de toeschouwer een kracht, doordat de onzichtbare natuur wordt verweven met de zichtbare.

– Uw werk betracht stilte en contemplatie. Hoe geeft u daar vorm aan?

Als landschapsarchitect moet je geborgenheid en openheid tegen elkaar afwegen en overdreven impulsen vermijden. De open ruimte moet een kans krijgen. Velen leiden een gestresseerd bestaan. In hun tuin willen ze herademen en kunnen thuiskomen. Bij de hernieuwing van de dorpskern van Oostnieuwkerke maakte ik bewust

Andy Malengier herontdekte in de dorpskern van Oostnieuwkerke een open ruimte en een groen hart. © Violet Corbett Brock

plaats voor de leegte. Een rijweg in asfalt werd vervangen door een plein in blauwe steen. Ik liet me inspireren door Engelse voorbeelden, waar kerken vaak in een park staan dat haast uitsluitend bestaat uit graspartijen en bomen. In Oostnieuwkerke probeerde ik de kerk in verbinding te brengen met een groene ruimte, waarvoor ik de pastorietaal openbrak. Een groen hart is wezenlijk voor de levenskwaliteit in een dorp. Vele tijdgenoten zijn echter bang van de leegte. Die confronteert je met jezelf en onverwerkte emoties. Rust en groen, gecreëerd door water, gras en bomen zijn de ingrediënten van de stilte.

– Is er dan nog plaats voor bloemen en andere planten?

Beleving is een belangrijk begrip bij het streven naar contemplatie. Ik hou bijvoorbeeld van ommuurde tuinen waarin telkens een andere beleving plaatsvindt. Ik voel me ook sterk verwant met Caspar David Friedrich, een Duitse schilder uit de negentiende eeuw die menselijke figuren in een overweldigend landschap plaatst. Ze staan met de rug naar de toeschouwer, als het ware opgezogen in dat landschap. Landschapsschilderkunst en architectuur

zijn met elkaar verbonden. Op de Parkbegraafplaats in Wervik tekende ik een waterlijn van 88 meter met aan het einde Himalayabomen. In december overleed een oom. Het was de eerste keer dat ik in mijn eigen ontwerp afscheid nam van een familielid. We zaten in de rouwkapel. De deur

„Een architect doet niet zomaar zijn ding, maar staat ten dienste van de mens”

ging open en het uitzicht over het berijpte parkland ontvouwde zich. Op het gezicht van vele aanwezigen verscheen een glimlach. Een onvergetelijk en doordringend moment dat bewijst dat schoonheid troost en hoop scheidt en ons doet verder leven.

– Op uw website lezen we het opmerkelijke citaat: „God zit in de details.” Wat betekent dat?

Ja, dat is een citaat van meerdere kunstenaars. Alles wat we doen moet grondig gedaan worden, als het ware met een goddelijke devotie. Stemt een tuin- en landschapsarchitect zijn ontwerpen daarop af, dan komt hij als vanzelf onder de indruk van het mysterie. Daarom zijn details even belangrijk als het geheel. Ze uitwerken vraagt om een haast religieuze toewijding. En dan is er nog de traditie. Eigenlijk valt er niets nieuws meer uit te vinden. We moeten de traditie slechts verfijnen. In Oostnieuwkerke lag de open ruimte te wachten om herontdekt te worden. Ik herstelde dus slechts de traditie in een tijdloos kader volgens hedendaagse normen.

– Hoe kunnen kunst en landschap met elkaar in harmonie worden gebracht?

Van Gilbert Decouvreur, mijn leermeester in Sint-Lucas, onthield ik dat architectuur liefde is. Heb je iemand lief, zo zegt hij, dan leg je je arm om haar of zijn schouder. Dit is het vasthouden. Deze menselijke bewegingstaal wilde ik in Wervik vormgeven. Maar ook het loslaten. Deze twee tegengestelde bewegingen vormen de perfecte harmonie. Een beweging van boodschap, vreugde en hoop! Een beweging van liefde, een beweging van vasthouden en terzelfder tijd loslaten.